

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

2017

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο

Πλάτωνος, Πρωταγόρας 322d-323e

Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὧν τῶν ὀλίγων συμβουλευῇ, οὐκ ἀνέχονται, ὥς σὺ φῆς —εἰκότως, ὥς ἐγὼ φημι— ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὥς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Ἵνα δὲ μὴ οἷη ἀπατᾶσθαι ὥς τῷ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τότε αὖ λαβέ τεκμήριον. Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῇ ἀγαθὸς αὐλητῆς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην ἣν μὴ ἔστιν, ἢ καταγε-
λῶσιν ἢ χαλεπαίνουσιν, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὥς μαινόμε-
νον· ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐάν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθ' ἴδῃ ἐναντίον πολ-
λῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τάληθ' ἴδῃ, ἐνταῦθα μανίαν, καὶ φασιν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάντε ὦσιν ἐάντε μὴ, ἢ μαίνε-
σθαι τὸν μὴ προσποιημένον [δικαιοσύνην]· ὥς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις.

- A1.** Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς...ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις».

Μονάδες 10

- B1.** Με βάση ποια αποδεικτικά στοιχεία ο Πρωταγόρας προσπαθεί στη β' παράγραφο του διδαγμένου κειμένου να θεμελιώσει τη θέση του ότι «ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς».

Μονάδες 10

- B2.** «ἐν δὲ δικαιοσύνῃ...ἐνταῦθα μανίαν»: Γιατί θεωρεῖται «τρελός», κατὰ τον Πρωταγόρα, ὁποῖος δέχεται ὅτι δεν κατέχει τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἄλλη πολιτικὴ ἀρετὴ;

Μονάδες 10

- B3.** Αφού μελετήσετε το απόσπασμα «**Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα...τούτου αἰτία**» και το παρακάτω μεταφρασμένο κείμενο, να απαντήσετε στο ερώτημα: πώς συσχετίζει την πολιτική αρετή ο Πρωταγόρας και πώς ο Σωκράτης με τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά των Αθηναίων στον δημόσιο βίο τους;

Μεταφρασμένο κείμενο
Πλάτωνος, Πρωταγόρας 319b-d

Εγώ [δηλ. ο Σωκράτης] λοιπόν θεωρώ, όπως και οι άλλοι Έλληνες, πως οι Αθηναίοι είναι σοφοί. Και βλέπω ότι, όποτε συγκεντρωνόμαστε στην εκκλησία του δήμου, όταν η πόλη πρόκειται να εκτελέσει κάποιο έργο οικοδομικό, καλούμε τους οικοδόμους ως συμβούλους στην οικοδομία, κι όταν πάλι πρόκειται για ναυπηγικό έργο, καλούμε τους ναυπηγούς, και με τον ίδιο τρόπο πράττουμε όταν πρόκειται για όλα τα αντίστοιχα έργα, για όσα δηλαδή θεωρείται πως είναι διδακτά και μπορεί κάποιος να τα μάθει με κατάλληλα μαθήματα. Εάν επιχειρήσει δε κάποιος άλλος να δώσει τη συμβουλή του στον δήμο, κάποιος που οι άνθρωποι δεν τον θεωρούν τεχνίτη σχετικό, η συνέλευση δεν τον αποδέχεται, ακόμα κι αν είναι και ωραίος και πλούσιος και από μεγάλη οικογένεια. Αντίθετα τον κοροϊδεύουν και του φωνάζουν, μέχρι αυτός που τόλμησε να μιλήσει να φύγει μόνος του τρομοκρατημένος ή μέχρι να τον σύρουν οι τοξότες και να τον βγάλουν σηκωτό, με διαταγή των πρυτάνεων. Για τα θέματα λοιπόν που θεωρούν [οι Αθηναίοι] ότι εξαρτώνται από κάποια συγκεκριμένη τεχνογνώσία, έτσι ενεργούν. Όταν όμως πρέπει να αποφασιστεί κάποιο ζήτημα που αφορά τη διοίκηση της πόλεως, σηκώνεται και δίνει τις συμβουλές του γι' αυτό εξίσου και ο οικοδόμος και ο σιδεράς και ο έμπορος ή ο ναυτικός και ο πλούσιος και ο φτωχός και αυτός που είναι από μεγάλο γένος και αυτός που δεν είναι από κάποια γενιά σπουδαία. Και κανένας δεν τους ψέγει γι' αυτό, όπως τους προηγούμενους: γιατί εσύ, χωρίς να έχεις διδαχθεί από πουθενά αυτό το πράγμα και χωρίς να έχεις δάσκαλο σ' αυτό το θέμα, θέλεις τώρα να δώσεις και συμβουλές. Άρα, είναι προφανές πως δεν θεωρούν ότι το πράγμα αυτό είναι κάτι που διδάσκεται.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

- α.** Τόσο οι σοφιστές όσο και ο Σωκράτης αμφισβητούν τις παραδοσιακές ιδέες της εποχής τους.
- β.** Στον διάλογο «Πρωταγόρας» ο Σωκράτης δείχνει να σέβεται περισσότερο τον σοφιστή Πρωταγόρα από τον **Πλάτωνα**.
- γ.** Ο Σωκράτης δημιουργούσε αντιφατικά αισθήματα στους συμπολίτες του.
- δ.** Από τον διάλογο «Πρωταγόρας» δεν μπορούμε να συναγάγουμε με ακρίβεια ποια είναι η πλατωνική αντίληψη για την αρετή.
- ε.** Η σωκρατική επαγωγική μέθοδος είναι μια μετάβαση από το καθολικό και γενικό στο εμπειρικό και μερικό.

Μονάδες 10

B5.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας τις αρχαίες ελληνικές λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
ἴωσιν	ἔξι
δει	συνείδηση
ἀνέχονται	ἐνδεια
εἰδῶσιν	εἰσιτήριο

(μονάδες 4)

B5.β. Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις να γράψετε μία πρόταση στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη (σε οποιαδήποτε πτώση, αριθμό ή γένος) θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:

«ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς»

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο
Ισοκράτους, Φίλιππος, 26-27 (έκδ. Teubner)

Στο κείμενο που ακολουθεί γίνεται αναφορά στο πότε ο ρητορικός λόγος
χάνει την αποτελεσματικότητά του.

Ἐπειδὴν γὰρ ὁ λόγος ἀποστερηθῇ τῆς τε δόξης τῆς τοῦ λέγοντος καὶ τῆς φωνῆς καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις γιγνομένων, ἔτι δὲ τῶν καιρῶν καὶ τῆς σπουδῆς τῆς περὶ τὴν πρᾶξιν, καὶ μηδὲν ἢ τὸ συναγωνιζόμενον καὶ συμπεῖθον, ἀλλὰ τῶν μὲν προειρημένων ἀπάντων ἔρημος γένηται καὶ γυμνός, ἀναγινώσκη δέ τις αὐτὸν ἀπιθάνως καὶ μηδὲν ἥθος ἐνσημαινόμενος ἀλλ' ὥσπερ ἀπαριθμῶν, εἰκότως, οἶμαι, φαῦλος εἶναι δοκεῖ τοῖς ἀκούουσιν. Ἄπερ καὶ τὸν νῦν ἐπιδεικνύμενον μάλιστ' ἂν βλάψειε καὶ φαυλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀναγινώσκη: το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού προστακτικής αορίστου β'

ἀπαριθμῶν: το τρίτο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού ευκτικής ενεστώτα

τοῖς ἀκούουσιν: το απαρέμφατο μέλλοντα

μάλιστ': τον θετικό βαθμό

φαίνεσθαι: το δεύτερο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού υποτακτικής παθητικού αορίστου β'

(μονάδες 5)

Γ2.β. «τῶν μὲν προειρημένων ἀπάντων ἔρημος γένηται»: Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων: τῶν μεταβολῶν, τῶν προειρημένων, γυμνός, εἰκότως, τοῖς ἀκούουσιν.

(μονάδες 5)

Γ3.β. «Ἄπερ καὶ τὸν [...] ἐπιδεικνύμενον μάλιστ' ἂν βλάψειε καὶ φαυλότερον φαίνεσθαι ποιήσειεν»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρώτης πρότασης (μονάδα 1) και να κάνετε συντακτική αναγνώριση των υπογραμμισμένων όρων (μονάδες 4).

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A.1 Στις άλλες δηλαδή ικανότητες, όπως ακριβώς λες (εσύ), αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ικανός αυλητής ή (ικανός) σε οποιαδήποτε άλλη τέχνη, στην οποία δεν είναι, ή τον περιγελούν ή αγανακτούν, και οι δικοί του τον πλησιάζουν και τον συμβουλεύουν σαν να είναι τρελός· όμως στη δικαιοσύνη και στην άλλη πολιτική αρετή, και αν ακόμα ξέρουν για κάποιον ότι είναι άδικος, αν αυτός ο ίδιος λέει την αλήθεια σε βάρος του μπροστά σε πολλούς άλλους, πράγμα που το θεωρούσαν σε εκείνη την περίπτωση (με τις τέχνες) ότι είναι σωφροσύνη, δηλαδή το να λέει την αλήθεια, σ' αυτήν την περίπτωση το θεωρούν τρέλα, και ισχυρίζονται ότι όλοι πρέπει να λένε πως είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, διαφορετικά, (ισχυρίζονται ότι) είναι τρελός όποιος δεν παριστάνει τον δίκαιο· γιατί, κατά τη γνώμη τους, είναι αναγκαίο ο καθένας με οποιονδήποτε τρόπο να έχει μερίδιο σ' αυτή, διαφορετικά, (είναι αναγκαίο) να μη συγκαταλέγεται ανάμεσα στους ανθρώπους.

B.1

Ο Πρωταγόρας συνεχίζει την προσπάθειά του να αποδείξει ότι όλοι έχουν μερίδιο στην πολιτική αρετή, θέση που απορρέει από τη διήγηση του μύθου του Προμηθέα. Η ενίσχυση της παραπάνω θέσης γίνεται με ένα «τεκμήριον», δηλαδή μια απόδειξη που στηρίζεται σε δεδομένα της καθημερινής εμπειρίας. Το τεκμήριο αυτό αντλεί την αξία του από την κοινή αντίληψη και τη συμπεριφορά των ανθρώπων στην καθημερινή ζωή. Η φράση «**ηγούνται πάντες άνθρωποι πάντα άνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε και τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς**» αποτελεί την αποδεικτέα θέση για την καθολικότητα της αρετής.

Το πρώτο παράδειγμα που χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας σχετίζεται με τις τέχνες και συγκεκριμένα με την τέχνη του αυλητή. Να επισημανθεί ότι η λέξη αρετή δεν έχει εδώ ηθικό περιεχόμενο και φυσικά δε νοείται ως πολιτική αρετή. Σημαίνει την τεχνική ικανότητα, την εξειδικευμένη γνώση. Αν λοιπόν κάποιος ισχυρίζεται ότι κατέχει καλά την τέχνη του αυλού (ή οποιαδήποτε άλλη), ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει, προκαλεί το γέλιο ή την αγανάκτηση (καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουνσιν) των άλλων και τις συμβουλές των δικών του ανθρώπων. Η συμπεριφορά του θεωρείται παραφροσύνη, διότι δεν παραδέχεται μια αδυναμία που για όλους τους υπόλοιπους είναι εμφανής. Αν παραδεχόταν την ανικανότητά του στην τέχνη του αυλού, θα θεωρούνταν συνετός και δε θα προκαλούσε αντιδράσεις με τη συμπεριφορά του. Καταδεικνύεται έτσι ότι δεν είναι απαραίτητο να γνωρίζουν οι άνθρωποι όλες τις τέχνες, γεγονός που δικαιολογεί τη στάση

των Αθηναίων στην εκκλησία του δήμου, όταν γίνεται συζήτηση για ειδικά θέματα και δέχονται μόνο τους ειδικούς.

Το δεύτερο παράδειγμα σχετίζεται με τις ηθικές ιδιότητες, όπως η δικαιοσύνη. Στο σχετικό χωρίο παρατηρούμε επίσης ότι η δικαιοσύνη αποτελεί ένα στοιχείο από τα πολλά που περιλαμβάνει η πολιτική αρετή (**δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς**). Στην περίπτωση λοιπόν, της πολιτικής αρετῆς η ίδια ειλικρίνεια θεωρείται παραφροσύνη. Ο δημόσιος ισχυρισμός κάποιου ότι είναι άδικος και ότι δεν κατέχει τη δικαιοσύνη προκαλεί την έκπληξη των υπολοίπων, παρόλο που μπορεί να είναι γνωστό ότι ο συγκεκριμένος άνθρωπος δε συμπεριφέρεται δίκαια. Όλοι δηλαδή περιμένουν και θεωρούν λογικό να υποστηρίζει ο καθένας ότι κατέχει τη δικαιοσύνη, ακόμα και αν αυτό δε συμβαίνει. Σύμφωνα με τη γενική αντίληψη που παρουσιάζει ο Πρωταγόρας, όλοι πρέπει να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, γιατί διαφορετικά θεωρούνται τρελοί (**καὶ φασιν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἔάντε ὥσιν ἔάντε μὴ, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον δικαιοσύνην**). Φαίνεται συνεπώς εδραιωμένη η αντίληψη ότι η κοινωνική συνύπαρξη των ανθρώπων δεν συμφωνεί με την αδικία, η οποία απειλεί με διάσπαση την συνοχή της κοινωνίας.

Τα παραδείγματα που χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι κάθε άνθρωπος έχει μερίδιο στη δικαιοσύνη και την άλλη πολιτική αρετή· διαφορετικά δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκει στο ανθρώπινο γένος (**ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις**).

B2.

Στο χωρίο που δίνεται ο αντιθετικός δὲ αντιδιαστέλλει τη δικαιοσύνη και την άλλη πολιτική αρετή με τις τέχνες. Έτσι, ενώ στις τέχνες η ειλικρινής παραδοχή της αδυναμίας θεωρείται σωφροσύνη, στις ηθικές ιδιότητες, όπως η δικαιοσύνη, η ίδια ειλικρίνεια θεωρείται παραφροσύνη.

Η συμμετοχή όλων στη δικαιοσύνη (και στην άλλη πολιτική αρετή) είναι αναγκαίος όρος της ανθρώπινης ύπαρξης. Δεν μπορεί να νοηθεί άνθρωπος χωρίς κάποιο, ελάχιστο έστω (άμως γὰρ πως), μερίδιο στην πολιτική αρετή. Όποιος δεν έχει συμμετοχή σ' αυτήν, δεν μπορεί να θεωρείται μέλος της κοινωνίας των ανθρώπων. Είναι φανερό ότι η πολιτική αρετή θεωρείται από τον Πρωταγόρα σύμφυτη με την ανθρώπινη ιδιότητα. Το τεκμήριό του καταδεικνύει αυτήν ακριβώς τη στενή σχέση και συμφωνεί πλήρως με όσα ο ίδιος αφηγήθηκε στο μύθο για την ύπαρξη των πόλεων. Ο σεβασμός και η δικαιοσύνη, τα συστατικά της πολιτικής αρετῆς, πρέπει να χαρακτηρίζουν όλους τους ανθρώπους, ώστε η συμπεριφορά τους να διέπεται από ορισμένους κανόνες που επιτρέπουν την ομαλή κοινωνική συμβίωση. Απαραίτητη προϋπόθεση λοιπόν για την ανθρώπινη ύπαρξη και τη συγκρότηση κοινωνιών είναι η συμμετοχή στη δικαιοσύνη με οποιονδήποτε τρόπο είτε ουσιαστικά είτε προσποιητά.

Ειδικότερα το σκεπτικό του Πρωταγόρα μπορεί να ερμηνευτεί και ως εξής: ακόμη κι ένας άδικος είναι σε θέση να διακρίνει το δίκαιο από το άδικο. Αυτό σημαίνει ότι έχει μέσα του κάποια στοιχεία δικαιοσύνης (τα οποία σύμφωνα με το μύθο που προηγήθηκε υπάρχουν δύναμει σε κάθε άνθρωπο) που όμως δεν έχουν καλλιεργηθεί επαρκώς, ώστε να τον αποτρέψουν από τη διάπραξη αδικίας. Άρα δε θα πει αλήθεια, αν ισχυριστεί ότι είναι άδικος. Επιπλέον ο άδικος κινδυνεύει με βαρύτερες τιμωρίες όπως η εξορία (ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις). Άλλωστε και ο Δίας είχε προτείνει τη θανατική ποινή για τη μη συμμετοχή στο σεβασμό και τη δικαιοσύνη. Κανένας λογικός άνθρωπος δε θέλει να του συμβεί κάτι τέτοιο, γιατί ακυρώνει την ανθρώπινη φύση του.

B3.

Στο μεταφρασμένο απόσπασμα που μας δίνεται ο Σωκράτης υποστηρίζει ότι η πολιτική αρετή δε διδάσκεται και χρησιμοποιεί το εξής επιχείρημα: Οι σοφοί Αθηναίοι παρουσιάζονται να διευθετούν με τον καλύτερο τρόπο τα θέματα της πόλης τους. Κατά τις συνεδριάσεις της εκκλησίας του δήμου που έχουν ως αντικείμενο κάποιο ειδικό θέμα (π.χ. οικοδομικό ή ναυπηγικό έργο κ.α.), συμβουλευονται μόνο τους ειδικούς (π.χ. οικοδόμους, ναυπηγούς κ.α.), αυτούς δηλαδή που έχουν τις ειδικές γνώσεις, έχουν εκπαιδευτεί και διδάχτη τη σχετική τέχνη. Στα ειδικά - τεχνικά λοιπόν θέματα αναγνωρίζονται ως ικανοί να συμβουλεύουν μόνο αυτοί που έχουν αποκτήσει τις σχετικές γνώσεις μετά από διδασκαλία. Όταν όμως πρόκειται να συζητήσουν για πολιτικά θέματα (που αφορούν τη διοίκηση της πόλης), τότε επιτρέπεται όλοι να εκφράσουν τη γνώμη τους και να πάρουν μέρος στη λήψη αποφάσεων, άσχετα με προσωπικά χαρακτηριστικά, όπως το επάγγελμα, η καταγωγή ή ο πλούτος. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχουν ειδικοί στα πολιτικά, δεν αναγνωρίζονται κάποιοι ως εκπαιδευμένοι στο συγκεκριμένο τομέα. Αν υπήρχε ειδική πολιτική γνώση και μπορούσε να διδαχτεί, θα δέχονταν και για τα πολιτικά θέματα τη γνώμη μόνο των ειδικών. Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι Αθηναίοι δε θεωρούν ότι το πράγμα αυτό είναι κάτι που διδάσκεται, δηλαδή δεν μπορεί να διδαχτεί όπως οι άλλες ειδικές γνώσεις. Με τη θέση αυτή ο Σωκράτης υπονοεί ότι όλοι κατέχουν την πολιτική αρετή και, επομένως, είναι κάτι το έμφυτο. Βέβαια, αυτές οι ιδέες δε διατυπώνονται ξεκάθαρα από το φιλόσοφο.

Ο Πρωταγόρας στο απόσπασμα από το πρωτότυπο κείμενο που μας δίνεται συμφωνεί απόλυτα με το Σωκράτη σχετικά με τη στάση των Αθηναίων στην εκκλησία του δήμου. Στόχος του είναι να εξηγήσει την συμπεριφορά των Αθηναίων στην εκκλησία του δήμου δίνοντας πολύ μεγάλη βαρύτητα στο στοιχείο της καθολικής συμμετοχής στην πολιτική αρετή. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, στα ειδικά θέματα δέχονται μόνο τους ειδικούς, ενώ στα πολιτικά δέχονται όλους τους πολίτες. Αυτό είναι

δικαιολογημένο – εύλογο (εικότως, ως ἐγώ φημί), όπως έχει δείξει ο μύθος: οι τέχνες μοιράστηκαν σε λίγους, ενώ η αιδώς και η δίκη μοιράστηκαν σε όλους. Η καθολική διανομή της πολιτικής αρετής ήταν απαραίτητη προκειμένου να υπάρξουν πόλεις. Χωρίς τη συμμετοχή όλων στην πολιτική αρετή ήταν αδύνατη η συγκρότηση αυτών. Με άλλα λόγια, η καθολικότητα είναι στενά συνυφασμένη και αναγκαία προϋπόθεση για την ύπαρξη και διατήρηση των πόλεων. Η αναγκαιότητα αυτή αποτελεί και την εξήγηση που δίνει ο Πρωταγόρας για τη συμπεριφορά των Αθηναίων.

Ενώ λοιπόν οι δύο συνομιλητές συμφωνούν ως προς τη συμπεριφορά των Αθηναίων στην εκκλησία του δήμου διαφωνούν ωστόσο ως προς το διδακτό της αρετής. Ενώ ο Σωκράτης παίρνει ως δεδομένο αυτή τη συμπεριφορά για να αποδείξει το μη διδακτό της αρετής, ο σοφιστής επιχειρεί απλά να την εξηγήσει με τη βοήθεια πάντα του μύθου. Και η ερμηνεία που δίνει είναι τελείως διαφορετική από την άποψη του Σωκράτη: Η στάση των Αθηναίων χρησιμοποιείται από το Σωκράτη ως **απόδειξη** ότι η πολιτική αρετή δε διδάσκεται. Η στάση των Αθηναίων, από την άλλη, **εξηγείται** από τον Πρωταγόρα με το σκεπτικό ότι όλοι έχουν μερίδιο στην πολιτική αρετή, γιατί κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για την ύπαρξη των πόλεων. Στόχος του δηλαδή είναι να τονίσει την **αναγκαιότητα** και την **καθολικότητα** της αρετής και στη συνέχεια να προχωρήσει στην απόδειξη για το διδακτό αυτής.

B4.

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

B5.α

ἴωσιν – εἰσιτήριο
δεῖ- ἐνδεια
ἀνέχονται – ἔξη
εἰδῶσιν - συνείδηση

B5.β

- Η αρετή της δικαιοσύνης πρέπει να αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό κάθε υπεύθυνου πολίτη.
- Όλα είναι υπό έλεγχο και δεν υπάρχει κανένας λόγος ανησυχίας.
- Φέτος έλαβα μέρος σε ένα σχολικό διαγωνισμό δημιουργικής γραφής και πήρα το πρώτο βραβείο.

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Γ1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γιατί όταν ο λόγος στερηθεί και το κύρος του ρήτορα και τη φωνή του και τις αλλαγές ύφους που συμβαίνουν στους ρητορικούς λόγους, επιπλέον, όμως, και τον επικαιρικό του χαρακτήρα και τον ζήλο για την υλοποίησή του και όταν δεν υπάρχει τίποτα που μαζί να βοηθά και να πείθει αλλά γίνει έρημος και γυμνός από όλα όσα έχουν προαναφερθεί, τον διαβάσει επίσης κάποιος χωρίς καμία πειστικότητα και χωρίς να παρουσιάζει κανένα στοιχείο χαρακτήρα αλλά σα να κάνει απαρίθμηση, εύλογα, νομίζω, φαίνεται ότι είναι ασήμαντος στους ακροατές του. Αυτά βέβαια και θα μπορούσαν να βλάψουν σε μεγάλο βαθμό τον λόγο που παρουσιάζεται τώρα και θα μπορούσαν να τον κάνουν να φαίνεται πιο ασήμαντος.

Γ2α.

ἀναγινώσκει: ἀνάγνωθι

ἀπαριθμῶν: ἀπαριθμοῖεν

τοῖς ἀκούουσιν: ἀκούσεσθαι

μάλιστ': μάλα

φαίνεσθαι: φανῆτε

Γ2β.

τοῦ μὲν προειρημένου ἅπαντος ἔρημοι γένωνται

Γ3α.

τῶν μεταβολῶν: ἀντικείμενο στο ἀποστερηθῆ

τῶν προειρημένων: ουσιαστικοποιημένη επιθετική μετοχή ως γενική ἀντικειμενική στο ἔρημος και γυμνός

γυμνός: κατηγορούμενο στο λόγος μέσω του συνδετικού ρήματος γένηται

εἰκότως: ἐπιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο δοκεῖ

τοῖς ἀκούουσιν: ουσιαστικοποιημένη επιθετική μετοχή ως δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο δοκεῖ

Γ3β.

Εἶδος: Κύρια πρόταση κρίσης καταφατική.

ἅπερ: ὑποκείμενο στο ἂν βλάψει και στο ποιήσειεν (αττική σύνταξη)

τὸν ἐπιδεικνύμενον: ουσιαστικοποιημένη επιθετική μετοχή ως ἀντικείμενο στο ἂν βλάψει

φαιλότερον: κατηγορούμενο στο τὸν ἐπιδεικνύμενον μέσω του συνδετικού φαίνεσθαι

φαίνεσθαι: ἀπαρέμφατο σκοπού-αποτελέσματος στο ποιήσειεν.